

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Изходящ № дата 20 / г.

Входящ № 271 дата 5.04.2021

София 1113, бул. Шипченски проход № 52, бл. 17
тел.: 02/ 979 29 98 ; факс: 02/ 870 21 91

СТ А Н О В И Щ Е

по конкурса за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ в професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност „История на България“ (Македонският въпрос в българо-албанските отношения, 1878–1944 г.), обявен за нуждите на секция „История на българския национален въпрос“ към Института за исторически изследвания – БАН, с кандидати гл. ас. д-р Георги Николов Георгиев и гл. ас. д-р Войн Константинов Божинов

от доц. д-р Петя Борисова Димитрова,
Институт за исторически изследвания – БАН

В обявения от Института за исторически изследвания към БАН конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по „История на България (Македонският въпрос в българо-албанските отношения)“ за нуждите на секция „История на българския национален въпрос“ (ДВ, бр. 110 от 29 декември 2020 г.), са заявили участие двама кандидати – гл. ас. д-р Георги Николов Георгиев от секция „История на българския национален въпрос“ на ИИСТИ и гл. ас. д-р Войн Константинов Божинов, секция „Съвременна история и геополитика“ към същия институт. Те отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, както и на другите нормативни документи, третиращи условията и реда за заемането на академични длъжности в БАН и в Института за исторически изследвания в частност. В този случай смятам, че задачата на научното жури е, първо, да прецени поотделно качествата на двамата кандидати по обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“, и второ – да посочи кой от тях отговаря в по-голяма степен на изискванията на конкурса. Именно на тази логика ще бъде подчинено моето по-нататъшно изложение.

Георги Николов Георгиев започва работа в ИИСТИ към БАН през 2009 г. като научен сътрудник II ст., след като предишната 2008 г. като докторант на самостоятелна подготовка към същия институт е защитил дисертация на тема: „Македоно-одринското движение в Кюстендилски окръг (1895–1903)“. Две години по-късно той вече е главен асистент. За времето, в което работи в Института, Г. Георгиев е участвал в осем колективни научни проекта на ИИСТИ и други сродни базови организации, част от тях финансирани от европейски и национални институции. Важни при оценяване на научната дейност на кандидата са и двата успешното изпълнени индивидуални проекта – „Политически и военни отношения между българското и албанското освободително

движение в Македония 1912–1915 г.“ и „Българо-албански политически отношения 1908–1915 г.“

Още през 2002 г., преди да свърже професионалната си съдба с Института по история, Г. Георгиев става член на Македонския научен институт, с което заявява трайните си интереси към историята на българския национален въпрос и в частност към съдбата на Македония. От 2008 г. и досега той е член на Научния съвет на Македонския научен институт, като през 2020 г. е избран и за член на неговия Управителен съвет, а в периода 2009–2020 г. е и член (научен секретар) на редакционната колегия на списание „Македонски преглед“.

За настоящия конкурс Г. Георгиев е заявил като хабилитационен труд монографията „Българо-албански политически отношения (1908–1915)“, излязла през 2019 г. Освен това в подадените документи той е описал участието си в три колективни монографии, както и ролята си на съставител на три документални сборника. В списъка с научни публикации на кандидата фигурират и 29 студии и статии, посветени на историята на българския национален въпрос, от тях 12 изследващи непосредствено различни аспекти на българо-албанските отношения в контекста на значимата и важна за българската историография тема – „Македония“, както и други, в които също по един или друг начин темата присъства. Не без значение за неговото развитие като специалист по проблематиката на заявения конкурс има достигнатото ниво на владеене на албански език, както и ползването на сръбски, които наред с другите фигуриращи в автобиографията на кандидата езици – английски и руски, са сериозна основа и за неговото настоящо и бъдещо професионално развитие.

От казаното дотук става ясно, че научните публикации, участията в научни проекти и научни конференции, както и останалата научна дейност на Г. Георгиев отговарят на заявената тематика, което ми дава основание да я оценя за нуждите на конкурса.

Монографията „Българо-албански политически отношения (1908–1915)“ представлява своеобразно обобщение на извървания дотук път от автора в изучаването на сложните и нееднозначни взаимодействия между българи и албанци в годините от младотурския преврат (1908), поставил националните движения на нетурските народности в Османската империя в нови, различни от предишните условия, до 1915 – годината, в която България влиза в Първата световна война. Като сериозен принос на автора бих посочила не само насочването към подобна недостатъчно изследвана от родната ни историография тема. Тук адмирации заслужава и изключително сериозната изворова база, на която стъпва Г. Георгиев. Той е успял да обхване документите на всички институции, имащи някакво отношение към формулирането на идеи по македонския въпрос – правителство, армия, монарх, църква, ВМОРО, и съответно да очертае участието им в правенето на политика по този въпрос, респ. по взаимоотношенията с албанците и албанската държава. Не е за пренебрегване и фактът, че неговото изследване демонстрира добро познаване на достижения не само на българската, но и на албанската историопис, както и съчиненията на автори от трети

страни – основно руски, сръбски, гръцки, унгарски. И в тази връзка не мога да не отправя една забележка към автора, отнасяща се до липсата на библиография.

Използваният хронологически подход е дал възможност на Г. Георгиев да покаже тези взаимоотношения в динамика и развитие. Освен това той успява да разкрие в дълбочина и българския, и албанския проект за македонските територии с техните допирни точки, но и с драстичните им противоречия, да ги анализира на фона на проектите на другите съседи – сърби, гърци, турци, както и да представи различни временни тенденции между тях – например българо-турското сближаване на база общия стремеж към ревизия на резултатите от Балканските войни. Във фокуса на повествованието попада и политиката на великите сили, всяка от които преследва собствените си цели, което допълнително усложнява възела от натрупани противоречия по македонския и албанския въпрос.

Общата ми оценка е, че монографията отговаря на всички изисквания за хабилитационен труд.

Разбира се, „албанската“ проблематика не изчерпва кръга на научните дирения на кандидата. С представената пред журито научна продукция Г. Георгиев демонстрира широк поглед и задълбочени научни интереси към различни проблеми от историята на македонския въпрос, които надхвърлят и тематично, и хронологично засегнатите в хабилитационния труд проблеми.

Войн Константинов Божинов постъпва на работа в Института по история като научен сътрудник II ст. през 2005 г., след като защитава редовна докторантура към СУ „Св. Кл. Охридски“ на тема „Андрей Ляпчев – политик, държавник, общественик“. Още на следващата 2006 г. той вече е н.с. I ст. – длъжност (трансформирана по-късно в главен асистент), която заема и до днес. В своето CV той е декларирал участие в 4 международни и национални проекта, осъществени под егидата на различни институции.

В качеството на хабилитационен труд Божинов е посочил издадената през 2017 г. монография „Управлението на деветнадесетомайците 19 май 1934 – 22 януари 1935 година“. Сред научната продукция, с която той кандидатства, са посочени още две монографии – „Република Македония в съвременната геополитика“ (2017) и „Социалистическа Югославия в агония (1980–1989 година)“ (2019), както и участие в още две колективни монографии – „Национално могъща и обединена България. Формациите на радикалната десница и националният въпрос“ със съавтор Николай Поппетров (2014) и „Република Македония в съвременната балканска геополитика и мястото на българския национален интерес там“ в съавторство с Йорданка Стоянова-Тонева (2018). В документа, съдържащ резюметата на научните трудове на кандидата, както и в справката за научните приноси е включена още една монография – „Социалистическа Югославия в разпад (1989–1992 г.)“ (2021), която липсва в списъка с публикации.

Освен сериозното количество монографии, списъкът включва и немалък брой студии и статии. Те са 39 на брой и са посветени на широк кръг проблеми от

българското историческо развитие, ситуирани в също толкова широк времеви диапазон. Тук можем да открием и изследвания, продължаващи разглеждането на важни моменти от живота и дейността на Андрей Ляпчев, и такива, посветени на други личности и организации от българския общественно-политически живот от 20 век, и засягащи различни моменти от вътрешно- и външнополитическия живот на страната. Последните публикации на кандидата свидетелстват за траен интерес към съвременната история и геополитика на Балканите.

Като цяло, научното творчество на В. Божинов демонстрира неговите широки интереси към различни не само исторически, но и злободневни теми, както и умение да пише публицистично. Недостатък на представената научна продукция в рамките на настоящия конкурс обаче представлява нейната отдалеченост от заявената тематика. Като имащ някакво отношение към тези проблеми бих посочила краткия историографски анализ на българската историческа литература, посветена на Охридското въстание, вместен в рамките на 7 страници. Затова смятам за нецелесъобразен по-нататъшния анализ на продукцията на гл. ас. Войн Божинов.

Предвид всичко гореизложено смятам, че подходящият кандидат за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ в обявения конкурс по професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност „История на България“ (Македонският въпрос в българо-албанските отношения, 1878–1944) е гл. ас. ГЕОРГИ НИКОЛОВ ГЕОРГИЕВ. Затова ще гласувам за неговото назначаване и призовавам колегите от уважаемото Научно жури да направят същото.

5.04.2021

София

Подпис:

(П. Димитрова)